

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P. Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

23 martie 2023

Dosarul nr. 3-3/23

2-23003858-01-3-09012023

Dnei Domnica Manole
Președintele Curții Constituționale a RM

Prin prezenta, conform încheierii Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor din 21 martie 2023, Vă remitem sesizarea avocatului Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan, în vederea examinării constituționalității a sintagmelor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” de la art. 8 alin. (2) lit. a); a sintagmei „în ultimii 15 ani” de la art. 8 alin. (4) lit. b); a sintagmei „nu” din art. 8 alin. (6); a art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat ca persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare; a sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5); a sintagmei „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6); a art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în vigoare din 16 martie 2022.

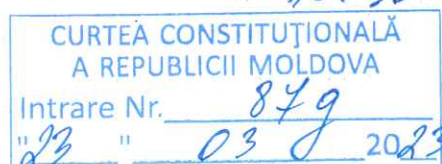
Anexă: copia încheierii din 21 martie 2023 pe 5 pagini, sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 13 pagini.

Cu respect,

Președintele interimar al
Curții Supreme de Justiție a RM

Ex: T. Bradu

Vladimir Timofti

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate
prezentată în ordinea art. 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

atorul excepției de neconstituționalitate.

1. Persoană fizică : Stratan Vitalie.
2. Reprezentant: avocat, Leșan Nicolae.

Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

Pe rolul Curții Supreme de Justiție, se află spre examinare cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de Stratan Vitalie către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 5 din 9 decembrie 2022 cu privire la candidatura lui Vitalie Stratan, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare.

Reclamantul Vitalie Stratan este judecător la Judecătoria Chișinău, sediul Central și a candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii (*în continuare – C.S.M.*). Din aceste considerente reclamantul a fost supus procedurii de evaluare a candidaților la funcția de membru în organul de administrare judecătorească, evaluare care a fost efectuată de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (*în continuare – Comisia de evaluare*).

Începând cu luna iunie 2022 și până în luna octombrie 2022 reclamantul a răspuns succesiv și a prezentat documentele necesare Comisiei *ad-hoc*.

În ziua de 27 octombrie 2022, reclamantul Vitalie Stratan a fost audiat public în fața Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În ziua de 09 decembrie 2022, a fost adoptată Decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 5 cu privire la candidatura lui Vitalie Stratan, prin care s-a decis că: «*candidatul nu corespunde criteriilor de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea*».

Deși Decizia nr. 5 a fost emisă la 09 decembrie 2022, aceasta a fost adusă la cunoștință în mod oficial, prin intermediul adresei electronice doar în ziua de 04.01.2023.

Evaluarea reclamantului a avut loc conform prevederilor Legii privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10.03.2022, în vigoare din 16 martie 2022 (*în continuare – Legea nr. 26 din 10.03.2022*).

Obiectul sesizării

În temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul Jurisdicției constituționale, și art. 195 Cod Administrativ coroborat cu art. 12¹ alin. (1) și (2) Cod Procedură Civilă, solicităm respectuos Curții Constituționale efectuarea controlului constituționalității mai multe prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în vederea corespunderii acestuia cu prevederile art. 20 din Constituție și art. 6 paragraful 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, după cum urmează:

- a termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a);
- a sintagmei „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b);
- termenul „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia „În aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);
- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;
- sintagma „dubii serioase” art. 13 alin. (5) (potrivit căruia „se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată”);
- sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);
- art. 14 alin. (6) (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”).

În conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, ține de competența Curții Constituționale.

Unele dintre prevederile menționate mai sus a fost contestate la Curtea Constituțională (sesizărilor nr. 17g/2023, nr. 21g/2023, nr. 23g/2023, nr. 24g/2023, nr. 27g/2023 și nr. 31g/2023), însă prin încheierile instanței de judecată a fost sesizată (Curtea Constituțională) să verifice doar constituționalitatea textului „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat” din articolul 14 alin. (8) lit. b) din Legea citată. Prin urmare, Curtea a analizat constituționalitate doar a prevederilor legale indicate în încheierea instanței de drept comun în fața căreia a fost ridicată excepția.

Accentuez, că prevederile contestate au relevanță în contextul examinării cazului la Curtea Supremă de Justiție. Unele din prevederile contestate au fost aplicate de Comisia de evaluare (cum ar fi, art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4), lit. b), alin. (6), art. 12 alin. (4) lit. d), art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor), însă corectitudinea aplicării acestora urmează a fi verificată de instanța în fața căreia s-a ridicat excepția, inclusiv prin prisma verificării respectării dreptului la un proces echitabil.

De asemenea, art. 13 alin. (6) și art. 14 alin. (6) sunt pertinente de a fi verificate de către Curtea Constituțională, deoarece instituie efecte ca urmare a contestării deciziei de nepromovare a evaluării și, respectiv, ca urmare a pronunțării deciziei de nepromovare a evaluării. Nu am posibilitatea efectivă de a contesta aceste prevederi la o altă etapă a procedurii sau în cadrul unui alt proces de judecată.

Argumentele menționate mai sus demonstrează, că este îndeplinită condiția aplicabilității prevederilor contestate în fața instanței în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate.

Nu în ultimul rând, prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție.

Autorul sesizării înaintate, apreciază, că prezentei spețe îi sunt incidente mai multe drepturi fundamentale garantate de Constituție, și anume:

Potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție - «Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate».

Conform art. 4 din Constituție - «Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale».

Potrivit art. 7 din Constituție - «Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică».

Potrivit art. 16 din Constituție - «Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială».

Conform art. 20 din Constituție - «Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție».

Potrivit art. 23 alin. (2) din Constituție - «Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative».

Potrivit art. 26 alin. (1)-(2) din Constituție - «Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale ».

Potrivit art. 39 din Constituție - «Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor. Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică ».

Conform art. 54 alin. (1) din Constituție - «În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului».

E. Argumentarea pretensei încălcări a unui sau a mai multor drepturi garantate de Constituție.

În opinia autorului sesizării, Articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces echitabil (a se vedea DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 26). Astfel, articolul 20 din Constituție are același câmp de aplicare ca dreptul la un proces echitabil garantat de Convenție (a se vedea HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 28). Condiția din articolul 6 § 1 din Convenție, potrivit căreia cauzele trebuie examinate în mod echitabil, trebuie înțeleasă în sensul în care trebuie asigurată respectarea principiilor fundamentale ale oricărui proces, i.e. principiul contradictorialității și principiul dreptului la apărare (a se vedea DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, § 21).

Sub acest aspect, faptul că în aprecierea criteriilor prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare *nu depinde* de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv este de natură să aducă atingere art. 20 din Constituție și art. 6 CEDO, deoarece există posibilitatea ignorării autorității lucrului decis și conduce la o insecuritate juridică. Este posibil ca o autoritatea relevantă, cum ar fi Serviciul Fiscal și/sau Autoritatea Națională de Integritate, să dea concluzia că nu au fost comise anumite abateri, iar Comisia de evaluare să conchidă că au fost comise încălcări, fiind un lucru inacceptabil.

Totodată, art. 12 alin. (4) lit. d) din Legea contestată în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare *restrânge art. 20 și art. 26 din Constituție*, pentru că limitează principiul contradictorialității și principiul dreptului la apărare. În contextul audierii se poate deduce o anumită predispoziție a Comisiei, iar pentru a combate această predispoziție candidatul ar putea aduce probe/informații care nu au fost solicitate de la el anterior. Acest fapt nu asigură o „examinare suficientă” a problemelor centrale ale eventualelor litigii.

Cu referire la termenii „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) și sintagmei „dubii serioase” art. 13 alin. (5) Legea nr. 26 din 10 martie 2022 invoc incidenta *art. 26 și 28 din Constituție în coroborare cu art. 23 din Constituție*, deoarece aceste prevederi nu sunt clare (a se vedea, *mutatis mutandis*, speța *Oleksandr Volkov v. Ucraina, Ovcharenko and Kolos v. Ucraina*) și aduc atingere dreptului la apărare și a dreptului la viață privată.

Toate prevederile contestate sunt de natură să afecteze și dreptul garantat de art. 28 din Constituție și de art. 8 CEDO.

Comisia de la Veneția a menționat că evaluarea integrității implică deseori o ingerință în dreptul la viață privată, care este protejat, între altele, de articolul 8 CEDO. Potrivit jurisprudenței Curții europene a drepturilor omului (CEDO), colectarea și stocarea informațiilor personale de către o agenție guvernamentală, precum și transferul de date între agenții, intră în câmpul de aplicare a articolului 8 CEDO. Curtea a reținut clar că o persoană concediată sau transferată dintr-o funcție publică se poate plânde de o încălcare a articolului 8 CEDO (a se vedea pct. 18 din Opinia Comisiei de la Veneția despre verificarea integrității judecătorilor și procurorilor (Kosovo)).

Potrivit Curții Europene, există două moduri în care se poate naște o problemă ce ține de viața privată într-o cauză care vizează relațiile de muncă: fie din cauza motivelor care au stat la baza măsurii contestate, fie din cauza consecințelor pentru viața privată. Atunci când se pun în discuție motivele care au stat la baza adoptării măsurii, Curtea analizează dacă motivele care stau la baza măsurii care afectează viața profesională sunt legate de viața privată a persoanei. Este, de exemplu, cazul în care o persoană a fost retrogradată din cauza convingerilor religioase (*Denisov v. Ucraina*, § 102-106). Dacă este în joc abordarea ghidată de consecințe, pragul gravității în privința aspectelor tipice ale vieții private presupune o importanță crucială. Reclamantul trebuie să demonstreze în mod convingător faptul că pragul a fost atins.

Reclamantul trebuie să prezinte dovezi care să justifice consecințele măsurii contestate. Curtea Europeană acceptă faptul că articolul 8 din Convenție este aplicabil doar în cazul în care aceste consecințe sunt foarte grave și i-ar fi afectat viața privată în mod semnificativ. Suferința unui reclamant trebuie să fie evaluată prin compararea vieții sale dinaintea și de după implementarea măsurii în discuție (*Denisov v. Ucraina*, § 107-114).

În cazul de față, atât abordarea bazată pe motive, cât și abordarea bazată pe consecințe (și în special, ținând cont de perioada de „în ultimii 15 ani” care permite verificarea - perioadă în care nu dețineai funcții publice) denotă că prevederile contestate atrag incidența art. 28 din Constituție și a art. 8 CEDO. Motivele prevăzute de lege care permite invocarea nepromovării evaluării generează o „pată neagră” pe întreaga carieră a judecătorului.

De asemenea, se constată și *incidența art. 39 și 43 din Constituție*. Faptul că „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” și că „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv” constituie o limitare a dreptului la administrare și a dreptului la muncă al persoanei supuse evaluării. Pentru a argumenta această poziție, fac referire la Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 10 aprilie 2018, în care Curtea a reținut că condiția obligativității rezultatului pozitiv ca urmare a susținerii testului poligraf poate constitui o limitare a dreptului la administrare și a dreptului la muncă al persoanei supuse testului. Acest raționament este aplicabil și în cazul nepromovării evaluării.

Așa cum prevede prima teză a articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile. Astfel articolul 54 alin (2) din Constituție instituie standardul „prevăzute de lege” (a se vedea HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, §§ 48, 59).

Potrivit articolului 54 alin. (2) din Constituție, ingerințele într-un drept fundamental trebuie să urmărească realizarea unuia sau mai multor din următoarele scopuri legitime: protecția securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării, asigurarea ordinii publice, în vederea prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protecția drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicarea divulgării informațiilor confidențiale și garantarea autorității și imparțialității justiției.

Drepturile fundamentale invocate la secțiunea precedentă nu sunt absolute. Ele pot fi limitate, însă limitările trebuie să fie prevăzute de lege, să fie justificate și proporționale, așa cum cere art. 54 din Constituție.

Cu privire la condiția prevăzută de lege, ingerințele menționate mai sus sunt stabilite de Legea nr. 26 din 10 martie 2022. Dar ele trebuie să întrunească și condițiile de calitate a legii.

În acest sens, o normă de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să-i permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțe, consecințele acestei conduite (a se vedea DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 18). Pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea DCC nr. 6 din 23 ianuarie 2020, § 26; DCC nr. 18 din 13 februarie 2020, § 20; DCC nr. 75 din 2 iulie 2020, § 19; DCC nr. 77 din 2 iulie 2020, § 22).

Atunci când analizează calitatea legii, Curtea atrage atenție la existența reperelor obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al dispozițiilor contestate (a se vedea DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 28).

Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere

discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (a se vedea HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019, § 116; HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 46).

Așadar, chiar dacă în cazul de față, destinatarii legii sunt judecători și procurori, adică persoana profesioniste, acest lucru nu trebuie să însemne că pot fi adopte prevederi foarte vagi (în special, mă refer la terminii „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile”, „dubii serioase”), pe care nici judecătorii nu le înțeleg.

Există riscul ca „gravitatea” și, respectiv, previzibilitatea să fie apreciată în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei dotați cu competența aplicării (a se vedea, de exemplu, hotărârea Curții Europene în cauza *Oleksandr Volkov v. Ucraina* din 9 ianuarie 2013, § 186, în care Curtea a constatat că formularea unei legi (sintagma „încălcarea jurământului”) nu era suficient de clară pentru a le permite destinatarilor săi – judecători, adică persoane bine pregătite din punct de vedere juridic, să cunoască faptele care le pot angaja răspunderea disciplinară) (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 24 din 17 octombrie 2019 – în raport cu răspunderea penală).

Prin urmare, în lipsa unor repere obiective, terminii „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile”, „dubii serioase” din Legea contestată nu sunt previzibili și nu întrunesc condiția – ingerința prevăzută de lege. Concluzia este fundamentată și prin prisma cazului *Ovcharenko and Kolos v. Ucraina*, hotărârea din 12 ianuarie 2023.

Cu privire la celelalte prevederi contestate, admitem că ingerința e prevăzută de lege. Totuși, nu găsim vreun scop legitim din art. 54 din Constituție care ar justifica:

- sintagma „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b);
- termenul „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia „în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);
- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;
- sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);
- art. 14 alin. (6) potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”).

Nici în Nota informativă la Legea contestată nu găsim vreo rațiune pentru prevederile menționate.

Mai mult, prevederile în discuție generează ingerințe disproporționate. Sub acest aspect, prevederile contestate sunt, mai întâi de toate, insensibile la fapte. Cu alte cuvinte, sunt excesiv de rigide. Ele nu iau în considerare reaua-intenție a candidatului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sevdari v. Albania*, hotărârea din 13 decembrie 2022).

Totodată, sintagma „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b) din Legea contestată instituie un termen excesiv de mare. Este prea mult termenul de 15 ani.

Unele probe/informații nici nu se păstrează 15 ani. Acest fapt plasează o sarcină disproporționată pentru candidat. Corelativ, îi conferă Comisiei de evaluare o putere discreționară largă, de aprecia evenimente din trecutul îndepărtat.

În același timp, termenul „nu” din art. 8 alin. (6) din Lege (potrivit căruia „în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”) poate conduce la pronunțarea unor soluții

diametral opuse. Cum ar fi, ANI, Serviciul Fiscal, pe de o parte, și Comisia de evaluare, pe de altă parte. Această incoerență generează insecuritate juridică, fapt care conduce la încălcarea Constituției. Aici trebuie dat prevalență principiului autorității lucrului decis.

Cu privire la art. 12 alin. (4) lit. d) din Lege în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare, subliniez că încalcă dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare.

În acest context, remarc faptul că dreptul unei persoane de a-și pregăti apărarea în mod efectiv se află într-o legătură indisolubilă cu dreptul de a fi informat atât despre faptele imputate, cât și despre încadrarea juridică a acestora (a se vedea DCC nr. 63 din 11 iunie 2020, §§ 23-24). Această condiție este încălcată de prevederile contestate.

Cu referire la sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6) din Lege, generează repercusiuni drastice. Acest text de lege încalcă dreptul la administrare și dreptul la muncă al persoanei supuse evaluării. Neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs trebuie să se facă de autoritatea responsabilă de alegeri sau concurs, dar nu de Comisia de evaluare.

În aceeași ordine de idei, art. 14 alin. (6) din Lege (potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”) reprezintă o ingerință disproporționată în drepturile garantate de art. 28, 39, 43 din Constituție, deoarece este o măsură prea drastică. Chiar dacă persoana are avea câștig de cauză la Curtea Supremă de Justiție, s-ar putea să nu mai poată participa la concurs și la alegeri, întrucât deja au fost desfășurate alegerile și desemnați câștigători. Aici pot identifica o măsură mai puțin intruzivă în drepturile fundamentale, dacă facem o paralelă cu legislația electorală, cum ar fi art. 100 din Codul electoral, care prevede că în perioada electorală, autoritățile competente examinează contestațiile în termen de 3 zile de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea litigiilor electorale, instanțele judecătorești aplică același termen, inclusiv în cadrul procedurilor de exercitare a căilor de atac. În același sens, înainte de a valida alegerile de către Curtea Constituțională, trebuie să fie examinate toate litigiile. Așadar, o măsură mai puțin intruzivă ar fi următoarea – contestarea suspendă desfășurarea alegerilor și a concursului (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 37 din 7 decembrie 2021).

Prin urmare, art. 14 alin. (6) din Lege nu trece testul măsurilor mai puțin intruzive. Testul măsurilor mai puțin intruzive verifică dacă legislatorul putea adopta măsuri legislative care să realizeze la fel de eficient scopul/scopurile legitim/e urmărit/e și care să limiteze mai puțin dreptul fundamental protejat, în comparație cu măsurile contestate (a se vedea HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, § 67).

La examinarea acestei sesizări sunt pertinente următoarele spețe examinate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, precum și documentele Comisiei de la Veneția: Oleksandr Volkov v. Ucraina, hotărârea din 9 ianuarie 2017; Ovcharenko and Kolos v. Ucraina, hotărârea din 12 ianuarie 2023; Denisov v. Ucraina [MC], hotărârea din 25 septembrie 2018; Xhoxhaj v. Albania, hotărârea din 9 februarie 2021; Besnik Cani v. Albania, hotărârea din 4 octombrie 2022; Nikëhasani v. Albania, hotărârea din 13 decembrie 2022; Sevdari v. Albania, hotărârea din 13 decembrie 2022; Opinia Comisiei de la Veneția despre verificarea integrității judecătorilor și procurorilor (Kosovo) (17-18 iunie 2022); Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Statul de Drept (DGI) ale Consiliului Europei privind unele măsuri legate de selecția candidaților pentru funcții administrative în organele de autoadministrare a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative, adoptată de Comisia de la Veneția la cea de-a 129-a sesiune plenară (10-11 decembrie 2021); Compilația opiniilor și

rapoartelor Comisiei de la Veneția referitoare la vetting-ul judecătorilor și al procurorilor (16-17 decembrie 2022).

Pentru motivele menționate, solicităm Curții să declare neconstituționale prevederile din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10.03.2022, în vigoare din 16 martie 2022 și anume:

- sintagma „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b);
- termenul „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia „în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)-(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);
- art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat că persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;
- sintagma „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);
- art. 14 alin. (6) potrivit căruia „cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”).

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul).

Materialele cauzei de contencios administrativ nr. 3-3/23 la cererea de chemare în judecată a reclamantului Vitalie Stratan către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 5 din 9 decembrie 2022 cu privire la candidatura lui Vitalie Stratan, cu dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare, sînt remise cu prezenta sesizare de către instanța de judecată.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării.

Declar pe propria onoare, că informațiile prezentate Curții sunt veridice fapt pentru care semnez.

Avocat, Nicolae Leșan

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and strokes, positioned to the right of the name 'Avocat, Nicolae Leșan'.

ÎNCHEIERE

21 martie 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Vladimir Timofti
Mariana Pitic
Tamara Chișca-Doneva

cu participarea grefierului

Dumitru Braga

examinând în ședință publică cererea lui Vitalie Stratan, reprezentat de avocatul Nicolae Leșan cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de contestare depusă de Vitalie Stratan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a ță :

La 9 ianuarie 2023, Vitalie Stratan a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 5 din 9 decembrie 2022 cu privire la candidatura lui Vitalie Stratan și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului Vitalie Stratan de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În ședința de judecată din 21 martie 2023, avocatul Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan, a depus în temeiul art. 12¹ din Codul de procedură civilă cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează:

- a sintagmelor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” de la art. 8 alin. (2) lit. a);
- a sintagmei „în ultimii 15 ani” de la art. 8 alin. (4) lit. b);
- a sintagmei „nu” din art. 8 alin. (6) potrivit căruia „În aprecierea criteriilor prevăzute la alin.(2)–(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”;
- a art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat ca persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;
- a sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5), potrivit căruia „Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată”;
- a sintagmei „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);
- a art. 14 alin. (6), potrivit căruia „Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv”.

Reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan, avocatul Nicolae Leșan, a susținut pe deplin cererea înaintată și a solicitat admiterea cererii în sensul formulat.

Reprezentanta pârâtei, Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocata Irina Sugoneaco, în ședința de judecată a solicitat respingerea cererii înaintate de reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan, avocatul Nicolae Leșan cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, or cererea înaintată nu este întemeiată.

Examinând cererea avocatului Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și audiind participanții la proces, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, consideră necesar de a admite cererea cu remiterea acesteia Curții Constituționale spre examinare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169-171.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în

cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Totodată, conform §79-80 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din data de 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Conform § 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În § 83 al aceleiași Hotărâri, Curtea Constituțională a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor constată că la caz, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, precum și în Hotărârea nr. 2 din data de 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. b), alin. (6), art. 12 alin. (4) lit. d), art. 13 alin. (5) și (6) și art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect prin prisma criticilor aduse de către reclamantă în sesizarea prezentă, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Completul de judecată special reține că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor nominalizate, depusă de către avocatul Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan constituie o prerogativă a participantului la proces, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, completul de judecată special ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din aceste considerente, pentru asigurarea dreptului la apărare a părții implicate în litigiu în coroborare cu respectarea principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi a participanților la proces, întru evitarea admiterii unei încălcări a dispozițiilor statuate la art. 6 § 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor ajunge la concluzia de a admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de către avocatul Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan.

În conformitate cu art. 195 și 230 din Codul administrativ și art. 12¹ din Codul de procedură civilă, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor,

d i s p u n e:

Se admite cererea avocatului Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a:

- sintagmelor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” de la art. 8 alin. (2) lit. a);

- a sintagmei „în ultimii 15 ani” de la art. 8 alin. (4) lit. b);

- a sintagmei „nu” din art. 8 alin. (6);

- a art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat ca persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le

consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare;

- a sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5);
- a sintagmei „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6);
- a art. 14 alin. (6).

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea avocatului Nicolae Leșan, reprezentantul reclamantului Vitalie Stratan, în vederea examinării constituționalității a sintagmelor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” de la art. 8 alin. (2) lit. a); a sintagmei „în ultimii 15 ani” de la art. 8 alin. (4) lit. b); a sintagmei „nu” din art. 8 alin. (6); a art. 12 alin. (4) lit. d) în măsura în care este interpretat ca persoana „are dreptul să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior” până la audiere de către Comisia de evaluare; a sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5); a sintagmei „decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs” din art. 13 alin. (6); a art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în vigoare din 16 martie 2022.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

/semnătura/

Vladimir Timofti

judecători

/semnătura/

Mariana Pitic

/semnătura/

Tamara Chișca-Doneva

Copia corespunde originalului,
Judecător:

Tamara Chișca-Doneva